

כתובות עו

עניין: המחליף פרה בחמור

בעל שם טוב על התורה פרשת בהר
(מתוך ספר מאור עיניים)

מהר"ל דרך חיים פ"א מי"ח

זעל הדין עומד החלק השני שהוא קנין לאדם¹⁵¹⁵, והשם יתברך נתן לכל אדם קנין ראוי לו, ואין האדם ראוי שיהיה נוגע במוכן לחבירו, רק מה שהשם יתברך נתן לכל בריה¹⁵¹⁶. ואם אין דין, יבא בטול לחלק הזה, שהוא קנין של אדם, ויבא קנין אדם זה, שהוא שלו, לאדם אחר, ואין ראוי זה¹⁵¹⁷. ודבר זה אינו מצד המחלוקת¹⁵¹⁸, כי המחליף פרה בחמור וילדה, ואינו ידוע לבעלי דינין עצמם אם קודם לכן ילדה, אם אחר כך ילדה (נ"מ ק), ויש חלוק ביניהם, ואין בזה מחלוקת בין בעלי דינין¹⁵¹⁹. וכן דברים הרבה שכל אחד טוען

דגל מחנה אפרים פרשת כי תשא

ואם תאמר איך יוציא הנילוות קדושות שנפלו צסוד ל"ט מלאכות כנ"ל, יש צזה הקדמה עצומה מן אא"ז זל"ה"ה, כי על ידי עוסקו בתורה הוא מעלה כל הנילוות הנ"ל, וגם כל המלאכות הנפעלים בכל העולמות נתגלים ונתעלו על ידו, דרך משל זה זורע וזה קוצר וזה חורש בגשמיות, או מי שמחליף פרה בחמור, ותלמיד חכם הלומד תורה לשמה הוא עוסק בענין אותן המלאכות, וצזה מעלה אותן הדברים לרוב טוב, וגם כל המלאכות הנעשים בעולם הגשמי עולים על ידי דיבורו והתקשרותו בתורה וצקודשא צריך הוא.

ה. וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך וגו', עסק משא ומתן הוא גם כן עבודה ותורה, כי כמה דינים יש על זה, ואמר הרב הבעל שם טוב עה"ש נשמתו בגנוי מרומים, כי אם האדם הלומד את התורה לשם הבורא ברוך הוא, למשל אם לומד המשנה (נ"מ ד"ק ע"א) המחליף פרה בחמור, הוא חשוב מאוד לפני הבורא ברוך הוא, כל שכן אם עושה הדבר ומחליף פרה בחמור, ומנהיג עצמו בזה על פי התורה, וודאי יותר חשוב עבודה מעולה, כי בכל דבר שיש בעולם הכל לא כראו אלא לכבודו, וכל דבר קטן וגדול אינו מתנהג כי אם על פי התורה, אם לא באומות שמתנהגים על ידי מזלות, ומכל דבר יכול לעבוד את ה', ולהכיר נפלאות הבורא ברוך הוא, ושכל העליון ישיג מתוכו, וגם כן בפשוט, אם מתנהג על פי התורה, דהיינו איפה צדק ומדה צדק ומאזני צדק, הוא גם כן מקיים מצוה, ואמרו ז"ל (קדושין ד"ט ע"ט)

ליקוטי תורה להרב בעל התניא פרשת פנחס

כו'. ובפ' פנחס בד"ה צו את בניי בענין תשמרו. וזהו ואנכי תרגלתי אנכי מי שאנכי הוא בחינת פנימית רצון העליון. וכביכול ואנכי תרגלתי השפלתי את בחי' אנכי לבחי' רגלי הוא תשבע"פ כי נעוץ תחלתו בסופן וכ"ז לאפרים. דהיינו שכ"ז הירידה וההשפלה הוא בשביל הנשמות שיהיה בנשמתם גילוי בחי' אנכי. שלכך נמשך וירד רצון העליון ונתלבש בפשטי ההלכה המדברים בעניני עולם העשיה המחליף פרה בחמור כו' שע"י התקשרות השכל של נש"י בחכמה ושכל זה דתשבע"פ הם מתקשרים ממש במוח האב היינו בחכמתו ורצונו ית' שנשפלו ממש בהלכה זו. וזהו ענין המשל שהאב מרכיז ראשו אצל רגליו כדי להגביה בנו הקטן כו'.

ביאור הליקוטים סי' רפ

לולא דמסתפינא כיייתי מנאח את המשל של המחליף פרה בחמור כנ"ל צכקדמכ ע"ש עפ"י המוצן צספרי אמת שענין פרה כוא צסוד הנילווין (כרפ"ח כמספר פרה עם כאותיות) שנפלו למטכ צין הקליפות שחס יכולי כחמורות וכחליפין וכל עסקינו צצחי' לאתך של המו"מ כוא כדי לצרר כ"א לפי מדרגתו את כרפ"ח נילוין מביכולי כחליפין (עיון צב' דיונים כנ"ל וכל הצירור כוא צכח כתורכ של יששכר שכוא צחי' חמור דקדושה כמ"ש צכתורכ יששכר חמור וכו' ויט שכמו לצסוד ויש צזה צחינות וענינים צלי שיעור שכולס כלולים צז מזה כנ"ל עד שגס צחי' לאתך של חוקף גשמיות המו"מ צעלמו גם כוא כלול צכעלס מנחי' אהליך של יששכר וכתורכ שכוא צחי' חמור כנ"ל וככ"ז ממילא מוצן ונמלא מצואר עוי"כ שע"י כל מוני המו"מ מורידים עצמס להיכולי כחליפין לצרר צכח כחמור את כרפ"ח נילוין ומסמת צז כל עניני מו"מ נקראים ע"ש כמחליף פרה בחמור — וכוא כוא לצולן — כי ע"י כחילוף כפרה בחמור נתגלכ ציותר הצחינות כנ"ל כמרומזת צזכ :

